

ЧЕНБАЙ Наталія Анатоліївна,
к. філос. н., ст. викладач
кафедри філософії НАУ

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ

Вітчизняні фахівці, які досліджують проблеми освіти в інформаційному суспільстві неодноразово підкреслювали, що однією з основних сфер економіки нового суспільства є наука й освіта, а формою соціальної організації – університети.

Сучасну університетську освіту розглядають як складну систему. Як показує історія, розвиток університетів є складним процесом, який має свою специфіку. Так, починаючи з освіти для небагатьох обраних, через деякий час університет, який намагався посилити свій вплив на суспільство, стикався з необхідністю збільшити кількість освічених людей й тому вимушений був прийняти більшу кількість молоді, яка прагнула до знань. Дослідники відмічають, що такий підхід спочатку призводив до деякого зниження загального рівня освіти, але поступово ситуація змінювалася й кількість талановитих людей, які отримали вищу освіту, зростала. Саме ці талановиті молоді люди, які здатні зробити свій внесок у науку, й забезпечували перехід освіти на якісно новий рівень знань, який доступний, у свою чергу, небагатьом їх сучасникам. Розмірковуючи над проблемами вищої освіти в наш час, В. Садовничий підкреслює: «повноцінна освіта стає знову елітарною й виходить на новий виток розвитку» [1].

В інформаційну епоху, коли відбуваються докорінні зміни в усіх сферах суспільного життя через застосування різноманітних технологій, змінюються пріоритети як в науці, так і в освіті. Неможливо напевне сказати, що якась із зазначених вище тенденцій домінує: вони «накладаються» одна на одну. Сьогодні все більше молодих людей прагнуть здобути якісну освіту в провідних університетах, передусім технічних. Але в останні роки університети все частіше стикаються з тим, що далеко не всі молоді люди, які вступають до вищих навчальних закладів, готові до навчання. Вимоги до необхідного рівня вищої освіти постійно зростають.

Університет намагається вирішити поставлені перед ним суспільством завдання: збільшує кількість інститутів, що входять до його структури; виникають нові напрямки підготовки фахівців; впроваджуються найновіші освітні технології, які допомагають студентам у навчанні; постійно оновлюється матеріально-технічна база; до викладання залучаються провідні фахівці з дослідницьких установ тощо. Всі ці нововведення дозволяють готувати висококваліфікованих фахівців для різних сфер суспільної діяльності.

Одним із найважливіших завдань, які постають перед університетами інформаційної епохи, є розвиток інноваційної діяльності. Як показує світовий досвід, найбільша кількість розробок, що використовують в бізнесі, – з університетів, які через свою полідисциплінарність мають особливі можливості для проведення міждисциплінарних наукових досліджень. Саме тому не випадково інноваційну діяльність називають «третьою місією» сучасного університету. Але тут виникають проблеми, які й намагаються вирішити фахівці, що прагнуть відродити університетську науку. Допомога потрібна, оскільки, як справедливо відмічає, зокрема, В. Садовничий, «самі професори, які проводять дослідження, не завжди

можуть оцінити можливості комерціалізації своїх наукових результатів, провести весь комплекс робіт інноваційного циклу, який вміщує пошук та експертизу перспективних з точки зору ринку наукових ідей, доведення результатів досліджень та доробок до конкурентноздатного вигляду, їх комерціалізація за рахунок продажу ліцензій» [1]. Серед інших проблем: недостатнє фінансування університетської науки, відсутність чіткого законодавства в цій сфері, яке б гарантувало права інтелектуальної власності вченого й університету, дозволяло отримувати прибуток в результаті комерціалізації продукту наукової діяльності й університету, й самому вченому. Вирішення означених проблем є необхідною умовою створення сприятливих умов для проведення наукових досліджень в межах університету.

Не викликає сумнівів те, що сьогодні навантаження на викладача університету суттєво збільшилося. Мається на увазі не тільки кількість годин навчального навантаження – суттєво збільшився ступінь особистої відповідальності викладача за свою справу. Адже він повинен не просто передати знання студенту, як було раніше, а й допомогти останньому зорієнтуватися в шаленому потоці нової інформації, яка постійно оновлюється. Для цього викладач сам повинен бути в курсі новин, мати доступ до різних джерел інформації, постійно підвищувати свою кваліфікацію. А той викладач, який бере участь у розробці проектів, що мають комерційну цінність, повинен ще й конструктивно допомагати студенту, який теж розробляє цей проект. Такий підхід передбачає довіру до викладача з боку студента, тому що лише побудувавши стосунки на засадах довіри й відкритості, можна очікувати на позитивний результат від їх співпраці. Зрозуміло, що завоювати авторитет серед талановитих студентів зможе не просто фахівець високого рівня, а людина з креативним мисленням, нестандартним підходом до вирішення проблем.

Викладача вже визначають ключовою фігурою в сучасній освіті. А головною умовою ефективної реалізації інтелектуального потенціалу університету є свобода в ключових питаннях його життєдіяльності [2; 3]. Отже, проблема автономії університетів знову опинилася в центрі уваги фахівців. У зв'язку із цим виникає питання: а чи взагалі можливо говорити про автономію університетів в умовах інформатизації? Сьогодення потребує нових форм взаємодії університетів з промисловістю й бізнесом. У перспективі – створення разом з провідними компаніями компаративних університетів, основним завданням яких є навчання персоналу компаній, які є засновниками цих навчальних закладів. Підприємці допомагають університетам фінансово – освітні кредити, які дозволяють талановитим молодим людям отримати ґрунтовну освіту в кращих вищих навчальних закладах, спонсорська підтримка студентів, аспірантів, молодих учених у вигляді стипендій, грантів, які виділяють компанії тощо. Отже, проблема автономії поки що є лише предметом дискусій, вирішення її є справою майбутнього.

Список літератури:

1. Садовничий В. А. Университет XXI века. Размышления об университетском образовании [Електронний ресурс] / В.А. Садовничий. – Москва, 2006. – Режим доступу : <http://rudocs.exdat.com/docs/index-386684.html>
2. Рулиене Л. Н. Сущность и перспективы университетского образования в постиндустриальном обществе. [Електронний ресурс] / Л. Н. Рулиене. – Улан-Удэ, БГУ, 2012. – Режим доступу : E-mail: ruliene@bsu.ru

3. Назарова М. А. Социокультурные модели современных университетов // Наука. Философия. Общество. (Материалы V Российского философского конгресса. – Т. 3. – Новосибирск: Параллель, 2009.